

ruit, dicens: *hodie mecum eris in Paradiso*¹, quo ille *de fauce diaboli ascendit crucem, de cruce paradisum*². — Haec praeclarissima Eius [in filii prodigi parabolam mirabiliter coarcervata] divina exempla sunt, quos Pastores imitari omnino decet, ut quem in exilio sequuti sunt ducem, et Sancta in Patria habeant remuneratorem. Amor, solatium, caritas Iesus vita fuit, quae Pastorum omnium tuta norma esse debet. *Omnis enarratio tua in praecipis Altissimi*³.

152. — Conclusionis ergo ut Pastor bonus in suorum filiorum correctione iustitiae fundamentum habeat, eius directio discretio, inspiratrix caritas sit quam maxime optandum est. Hisce, enim, adiumentis tantum, correctionis finem assequetur ipse, et quos ab errore redimit, in Ecclesiae bonum ac emolumentum, per caritatis iustitiaeque semitas, incedere docebit. *Adhibeantur poenae, non recuso, non interdico: sed animo amantis, animo diligentis, animo corrigentis; omnia haec in caritate fiant*⁴, *quoniam charitas nec facit peccatum, et operit multitudinem peccatorum*⁵. Quam saluberrimam artem Bonus ille Samaritanus nos docere ac, Gratia Sua, cumulare quam uberrime misericorditer dignetur!

Articulus III.

DE AEMULATIONE FOVENDA.

Negativa superioris iustitiae parte [si ita loqui fas est] indigitata, ut ad positivam illustrandam accedamus rectus tractationis ordo iubet. Media vero ad rem in praemiis continentur quae, pressius, in paroeciae regimine quod spectat, in fidelium laude, indigitari possunt: de qua breviter agendum.

§ I. — De laude ad aemulationem pastorali in regimine fovendam.

SUMMAE RERUM. — 153. Animadversiones praeviae — 154. Quae laudis conditiones sint.

153. — Primum, commune, at praevalidum ad aemulationem fovendam medium laus est, qua de beneactis subditi remunerantur, et ad melius agendum incitantur. Diligens, idcirco, Pastor laudibus im primis alere

¹ Luc. XXXIII, 43.

² S. Augustin., Serm. XIV. *De Vers.*

XIV.

³ *Eccles.* IX, 28.

⁴ S. Augustin. in conclus. tract. *De corrept.*

⁵ *I. Petr.* IV, 8.

studebit filios: nam nemo tam miserae abiectaeque sortis est ut non laudis amore capiatur. *Omnes mortale sese laudatier optant*¹ Ennius cecinit; et *honos alit artes, omnesque incenduntur ad studia gloria, iacentque ea semper quae apud quosque improbantur*². Non sunt, igitur, [quod aliqui iactant] omnium laudes fugiendae, quae, plerumque, fomes quidam atque esca virtutis, calcar quoque bene sancteque vivendi sunt. Solidari, enim, ita saepius infirmiores animi solent cum se a maioribus curari magnique fieri intelligunt, et ut uberiores quoque assequantur amplioresque laudes, observantiae studio magis virtute sua sponte incenduntur. — Suscitabitur, insuper, inter christifideles honesta quaedam aemulatio, quae et negligentioribus simul ingeniis proderit movebiturque alter alterius laude. Addent animum commendationes aliorum incutientque stimulos, ac quod pulchrum putabunt et superari etiam contendent, ac vincendi studio ducentur.

154. — Quum vero nil tam boni honestique in humanis sit quod in deteriorem partem haud verti possit, ne laus in fidelium animis tristes pariat effectus, opportune, lente, parce, distributive, ac sincere decernenda erit.

a) *Opportune* laude utendum est, nam si inopportune praebetur [quum omnium humanarum actionum maior boni pars in earum opportunitate contineatur] in venenum medicina commutabitur. Idcirco fidelium aetas, temperamentum, tum animi, tum corporis peculiare conditiones, quomodo cum coeteris actu quis se habeat ac si quid aliud spectetur, et in laudando et praesentis et acti temporis eius generales circumstantiae prae oculis habeantur.

b) *Lente* diximus laudandum, nam si secus omnis laudis optatus fructus miserrime disperditur. In superbiam, enim, humanam efferre naturam laudationis est, qua bene acta omnia, in malefacta miserrime commutantur, et imbecillum mortalium animus ad deteriora validissime defertur. Quod ne contingat, antequam laude quis donetur, genuina eius humilitas sedulo perpendatur. Enimvero *praedicator Sanctae Ecclesiae virtutem subiecti disponere sapienter debet, ut coram eo bona eius non laudet nisi quando laudis suae contemnere favorem potest*³. — Insuper dum laus tribuitur [ne humilitas amittatur], aliqui fidelis defectus prudenter recenseantur, sicque, modestia sed non superbia duce, encomii finem Pastor assequetur.

c) *Parce* laudem tribuendam esse monuimus; nam quum haud multa hominum acta laudem mereantur, qui omnia laudat, potius adu-

¹ *Epigram.* X.

² Cicero, *Pro Archia.*

³ S. Greg. in I. *Reg.* Lib. IV, cap. 5.

lari videtur: quae assentatio et in ipsius Pastoris auctoritatis venerationisque detrimentum verti consuevit. Nam si quum Pastor laudare debet ac vult fides ei haud adhibetur, omnis laudis vis disperditur: sicque praecipua aemulationis adiumenta, veluti ludicrae res a fidelibus haberentur; nam *honor et gloria satietate languescunt*¹. De cetero Sapientiae monitum extat: *Lauda virum post consummationem*², et alibi: *laudavi magis mortuos quam viventes*³; quae tamen haud ita rigide accipienda sunt ut fidelium bene actaeorum in vita numquam laudentur. — Quin immo et post mortem tum in personis, tum in eorum operibus parce laudandis, quo dum veritati consulitur, salutare laudationis effectus in viventes magis magisque augentur.

d) Distributive ac sincere laus decernenda est, de quibus quae ad rem mox recolimus sufficiunt.

Coronidis ergo quae de iustitia et aequitate Pastoris in regimine servanda principia recolimus, paucis colligimus. — Ut iustitia Pastoris, regimini debita, revera fidelibus benefica, ac ipsi liberatrix sit [*iustitia Rectorum liberabit eos*⁴] non corrigat ac puniat tantum, sed et laudet ac praemiet oportet. Et pastoralis, enim, in regimine poenae et praemia veluti bina eius rotae fulcra habenda sunt, quorum si unum alterumve nutetur, ut et rota strepat primum, ac deinde diffringatur comminaturque necesse est. — At ne tum poenae, tum praemia mortemque quibus sanitatem vitamque afferre intendunt, inferant, ut in iustitia fundamentum sortiantur, in discretionem ductricem⁵ teneant, ac in caritate inspiratricem habeant, omnino decet. — Fulgidus, igitur ac beneficus iustitiae sol in pastoralis regiminis firmamento adeo semper, magis magisque in dies, resplendeat, ut quidquid passiones sapit valenter dissipando, omnes omniaque eo collustrentur, foveantur ac vivificentur uberrime. Tunc, enim, tantum, *iustitia ac iudicium* [Pastoris] *sedis praeparatio ac correctio*⁶ erunt, ac *aequitatem videt vultus eius*⁷, quibus *itineria devia, quae ad mortem ducunt*⁸, devitando, adeo fideles *iudicabit in aequitate*⁹ ac *in ipsam vivificabit illos*¹⁰, ut in dilectae parociae castris [in quibus laetanter erunt] *in Domino qui dedit illis doctorem iustitiae*¹¹, laetari valeant, et *iustitiae armis a dextris et a sinistris*¹²

¹ Aristoteles, *Elhic.* Lib. I, cap. 5.

² *Eccles.* XI, 30.

³ *Id.* IV, 2. — Cfr. *Id.* XI, 2.

⁴ *Prov.* XI, 6.

⁵ *Psalm.* XCVI, 2.

⁶ *Id.* XX, 8.

⁷ *Prov.* XII, 28.

⁸ *Psalm.* LXVI, 5.

⁹ *Id.* CXVIII, 40.

¹⁰ *Joel.* II, 23.

¹¹ *II. Corinth.* VI, 7.

¹² *I. Joan.* V, 19.

muniti, ac per *mundum totum in maligno positum*¹³ illaesi pertransiando, in Supernis Aeternae Patriae atriis, sanctam, perpetuam, inviolabilemque Iustitiam, quae Ipse Deus est, assequi possint valeantque. *Diligite, ergo, iustitiam qui iudicatis terram*¹, *pro iustitia agonizare et usque ad mortem certa pro ea*².

CAP. IV.

DE BONI PASTORIS SCIENTIA

Articulus unicus.

QUAE ET QUANTA IN PASTORE ESSE DEBEAT.

§ I. — De Pastoris scientia generatim spectata.

SUMMAE RERUM. — 155. Quanti intersit Pastorem doctum haberi. — 156. Quae eius scientia. — 157. Quantum scientiae in eo requiratur.

155. — Scientiam in Pastore necessariam prorsus esse tantae rationis persuasio est ut nulla demonstratione, sed enunciatione tantum indigeat. Siquidem qui ab Ecclesia ponitur parociam moderari nulla profecto aliena utilitate tali perfungetur munere nisi, praeter vitae sanctitatem, prudentiam ac iustitiam, doctrina etiam fideles praebet; non, enim, bonus Pastor, nisi et doctor. Nec tacendum tum fideles maiore sane reverentia teneri erga eum qui [non solum probitate spectabilis, sed etiam doctrina sit illustris, quum peculiarem honorem doctro viro conferre, maxime si hic vitae sanctitate gratus existat, altae doctrinae proprium sit. Haec quidem sanctitas, profecto, primum et omnino necessarium ornamentum boni Pastoris esse debet, ac veluti substratum totius aedificii; verum et ipsum aedificium doctrinae superstruendum fundamento est, sine quo illius utilitas sane evanescit omnino. — Itaque, Pastor, tot tantorumque nominum quibus doctus esse vir tenetur bene conscius, ut laude etiam doctrinae, spei quam de eo sibi repro-mittit Ecclesia apprime respondeat, omni contendat nisu; ac illud prae oculis habens, hisce praesertim diebus, non progredi in via doctrinae

¹ *Sap.* I, 1.

² *Eccles.* IV, 33.